

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานบางประการเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และสมาชิกในครอบครัวของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว
2. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงบริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 335 คน ใน 4 ตำบล 14 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลด่านช้าง หมู่ที่ 3 จำนวน 74 คน หมู่ที่ 11 จำนวน 30 คน หมู่ที่ 17 จำนวน 13 คน ตำบลห้วยขมิ้น หมู่ที่ 1 จำนวน 32 คน หมู่ที่ 2 จำนวน 21 คน หมู่ที่ 6 จำนวน 11 คน หมู่ที่ 12 จำนวน 13 คน หมู่ที่ 13 จำนวน 5 คน ตำบลวังคัน หมู่ที่ 1 จำนวน 25 คน หมู่ที่ 3 จำนวน 22 คน หมู่ที่ 7 จำนวน 17 คน หมู่ที่ 8 จำนวน 20 คน หมู่ที่ 10 จำนวน 15 คน ตำบลนิคมกระเสียว หมู่ที่ 1 จำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะพื้นฐาน ข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ และพฤติกรรม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด เดิมคำในช่องว่าง และแบบเลือกตอบ สถิติที่ใช้ในการ

วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยค่าไค-สแควร์ (Chi – square)

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะพื้นฐาน

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 58.5 โดยมีอายุเฉลี่ย 47 ปี การศึกษาส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 49.6 รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยมากกว่า 30,000 บาท คิดเป็น ร้อยละถึง 89.3 มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านเฉลี่ย 36 ปี และส่วนใหญ่มิ่จำนวนสมาชิกใน ครอบครัว 4 – 6 คน คิดเป็นร้อยละ 64.5

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ถึงร้อยละ 88.1 ซึ่งอยู่ในระดับมากหรือดีและเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีเพียงข้อเดียวที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่ำอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 20 คือ หัวข้อการปล่อยยี่หวัดพืชขึ้นในแหล่งน้ำอย่างหนาแน่นเป็นผลดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำเพราะสัตว์น้ำมีที่อยู่อาศัย

3. ทศนคติของประชาชนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่าหัวข้อการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเสริมลงไปแหล่งน้ำทำให้ทรัพยากรประมงมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นประชาชนเห็นด้วยสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 86.0 และขณะเดียวกันประชาชนเห็นด้วยกับหัวข้อแม่น้ำลำคลองเป็นแหล่งรองรับสารพิษจากการกระทำของมนุษย์น้อยที่สุด (ไม่เห็นด้วยสูงสุด) คิดเป็นร้อยละ 92.2 และการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชเป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำทำให้ปริมาณ สัตว์น้ำลดลงเห็นด้วยน้อยที่สุด (ไม่เห็นด้วยในระดับถัดไป) คิดเป็นร้อยละ 80.9

4. พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงของประชาชน

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ทั้ง 4 ด้าน โดยมีพฤติกรรมในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมงสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 90.0 รองลงมาเป็นพฤติกรรมในการป้องกันการทำลายทรัพยากรประมง คิดเป็นร้อยละ 78.8 การฟื้นฟูทรัพยากรประมง คิดเป็นร้อยละ 68.4 และการคุ้มครองทรัพยากรประมง คิดเป็นร้อยละ 57.5 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ในพฤติกรรมที่เคยปฏิบัติแต่ละด้านพบว่า ด้านการคุ้มครอง
 ทรัพยากรประมง ในหัวข้อปรึกษาหารือหรือถกเถียงกับเพื่อนบ้าน เกี่ยวกับข้อดี ข้อเสียของการใช้
 สารเคมีจากศัตรูพืช เคยปฏิบัติสูง คิดเป็นร้อยละ 99.7 และที่ไม่เคยปฏิบัติพบว่า ในหัวข้อการเข้าไป
 ทำการประมง ในบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทางราชการห้ามไว้ สำหรับเป็นแหล่งพ่อแม่พันธุ์สัตว์
 น้ำสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 97.3 ด้านการป้องกันการทำลายทรัพยากรประมงในหัวข้อ รมรงค์ให้
 ประชาชนรักษาความสะอาดแหล่งน้ำในหมู่บ้าน โดยไม่ทิ้งขยะและปล่อยของเสียลงในแหล่งน้ำ
 และหัวข้อให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการทำลายทรัพยากรประมง
 เสมอเคยปฏิบัติสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 99.1 และที่ไม่เคยปฏิบัติพบว่า หัวข้อเท่ากัน และที่ไม่เคยปฏิบัติพบว่า
 หัวข้อได้ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ของรัฐเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณหรือวัสดุ
 อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการป้องกันการทำลายทรัพยากรประมงสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 69.9 สำหรับด้าน
 การฟื้นฟูทรัพยากรประมง ในหัวข้อให้ความสนใจ และดูแลสัตว์น้ำหลังจากการปล่อยลงแหล่ง
 น้ำเคยปฏิบัติสูงสุด คิดเป็นร้อยละถึง 99.1 และที่ไม่เคยปฏิบัติพบว่า หัวข้อ ร่วมกับเพื่อนบ้านใน
 การขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่ ต้นเงินสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 82.7 และด้านการใช้ประโยชน์จาก
 ทรัพยากรประมงซึ่งเป็นด้านที่มีพฤติกรรมในการอนุรักษ์สูงสุดพบว่าในหัวข้อ ใช้หัวปลาลูกข้าว
 ให้แมวกินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นหัวข้อที่เคยปฏิบัติสูงสุด โดยทุกรายจะเคยปฏิบัติและที่ไม่
 เคยปฏิบัติพบว่า หัวข้อจับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติมาบริโภคและขายเป็นรายได้ภายใน
 ครั้วเรือน

5. การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน
 และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว จังหวัด
 สุพรรณบุรี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ข้อที่ 2 ข้อที่ 3 ข้อที่ 5 และข้อที่ 6 สำหรับรายได้
 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงและทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง
 ของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่มีความสัมพันธ์กับ
 พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 4 ข้อที่ 7 และข้อที่ 8

อภิปรายผล

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่
 บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากร

ประมงอยู่ในระดับดี และความรู้ความเข้าใจที่ต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ซึ่งสอดคล้องกับ จงรัก ทรงรัตนพันธ์ (2545 : 87-93) ซึ่งศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ บ้านคลองคราม อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ต่างกัน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่แตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนที่อยู่อาศัยบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวเป็นชาวชนบทที่สัมผัสอยู่กับธรรมชาติตลอดเวลาตลอดช่วงอายุตั้งแต่เกิดจึงมีประสบการณ์ที่ได้รับรู้รับทราบเกี่ยวกับการประมงในเขตพื้นที่เป็นอย่างดี และอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว ได้ก่อสร้างและเริ่มเก็บกักน้ำมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 ซึ่งประชาชนที่อยู่รอบอ่างเก็บน้ำล้วนได้ใช้ประโยชน์ จากอ่างเก็บน้ำทั้งการจับสัตว์น้ำ และจากการใช้ประโยชน์ด้านอื่น เช่น การใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูก การเข้าเยี่ยมชม การท่องเที่ยว เป็นต้น จึงได้รับทราบ ได้รับฟังจากการถ่ายทอดของหน่วยงานราชการและผู้นำท้องถิ่นอยู่เสมอ ประกอบกับบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว มีหน่วยป้องกันและปราบปรามการประมงน้ำจืดเขื่อนกระเสียว ตั้งอยู่มีกฎเกณฑ์และมาตรการในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว ซึ่งประชาชนต้องปฏิบัติตาม จึงทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีในขณะเดียวกันยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง บางประการที่ประชาชนยังมีความเข้าใจที่ต่ำเพียงร้อยละ 20 คือ การปล่อยยี่หวีขึ้นในแหล่งน้ำอย่างหนาแน่นเป็นผลดีต่อการอนุรักษ์สัตว์น้ำ เพราะสัตว์น้ำมีที่อยู่อาศัย ซึ่งในทางวิชาการยี่หวีเหล่านี้จะเป็นตัวกรองแสงไม่ให้แสงสามารถส่องลงไปใต้น้ำทำให้ปริมาณออกซิเจนน้อยลงเป็นตัวเร่งในการระเหยของน้ำและกีดขวางทางเดินของน้ำด้วย แต่ด้วยความเคยชินของประชาชน เมื่อหาปลา ในแหล่งน้ำมักจะพบกร้าโดยใช้วัสดุกิ่งไม้ไปกองรวมไว้ในแหล่งน้ำหรือใช้เหยื่อล่อสัตว์น้ำไว้เป็นเวลานานเพื่อให้ปลาเข้าอยู่อาศัยแล้วจึงทำการประมงในแต่ละครั้งจะได้ปลาจำนวนมากจึงเกิดความคิดว่าถ้ามียี่หวีมากจะเป็นผลดีต่อการอนุรักษ์สัตว์น้ำ ดังนั้นในการปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์ต้องมีการให้ความรู้ในเชิงวิชาการควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง

2. ทักษะคติของประชาชนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุชาติ สุขคง (2531 : 42 - 64) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของชาวประมง ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ในตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษา พบว่า ชาวประมง โดยเฉลี่ยทั้งหมดมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงอยู่ในระดับสูง และงานวิจัยของ ไพชนสิฏฐ โลหะสุต (2547 : 105-112) ศึกษาเรื่องทัศนคติของชาวประมงต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในจังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติ

ของชาวประมง ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในจังหวัดตราดอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยผู้วิจัยได้พบประเด็นที่สำคัญที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเสริมลงไปในพื้นที่น้ำทำให้ทรัพยากรประมง มีความอุดมสมบูรณ์ พบว่า ประชาชนเห็นด้วยสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 86.0 เป็นไปได้ว่าตลอด 80 ปีที่ผ่านมาในการบริหารจัดการแหล่งน้ำโดยเฉพาะการเพิ่มผลผลิตในแหล่งน้ำหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะกรมประมงได้ผลิตปลาปล่อยลงในแหล่งน้ำต่าง ๆ ตลอดเวลา รวมถึงวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีต่าง ๆ ชาวบ้านมักได้ร่วมปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ตลอดถึงความเชื่อของประชาชนในการทำบุญมักจะปล่อยปลา จึงเกิดสภาพที่เห็นชัดเจนของชาวบ้านตลอดมาคู่กับวิถีชีวิต และพบว่าพฤติกรรมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ในด้านการฟื้นฟูทรัพยากรประมงได้เคยปฏิบัติโดยไปร่วมปล่อยพันธุ์ สัตว์น้ำลงในแหล่งน้ำตามธรรมชาติเป็นประจำ ถึงร้อยละ 96.4 และให้ความสนใจและดูแลสัตว์น้ำภายหลังการปล่อยลงแหล่งน้ำถึงร้อยละ 99.1

2.2 แม่น้ำลำคลองเป็นแหล่งรองรับสารพิษจากการกระทำของมนุษย์พบว่าประชาชนถึงร้อยละ 92.2 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยเห็นว่าแม่น้ำลำคลองไม่ใช่เป็นแหล่งรองรับสารพิษ จากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมที่เคยปฏิบัติของประชาชนคือการณรงค์ให้ประชาชนรักษาความสะอาดแหล่งน้ำในหมู่บ้าน โดยไม่ทิ้งขยะและปล่อยของเสียลงในแหล่งน้ำ ถึงร้อยละ 100.0 ซึ่งเป็นสิ่งที่ทางราชการทุกหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจให้กับประชาชนเสมอ

2.3 การใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชเป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำลดลง พบว่าประชาชนถึงร้อยละ 80.9 เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ เป็นไปได้ว่าประชาชนส่วนมากที่อาศัยอยู่บริเวณรอบอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวเป็นเกษตรกรที่ทำนา ทำไร่ ได้ใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชตลอดมา ซึ่งมองว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องใช้การประกอบอาชีพ เพราะเป็นอาชีพหลักการไม่ใช้จะทำให้เกิดผลกระทบต่อการผลิตซึ่งเป็นรายได้หลักของครอบครัว จึงเห็นเป็นสิ่งสำคัญกว่าในขณะเดียวกันพบว่าเรื่องการใช้สารเคมีประชาชนได้เคยปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงด้านการคุ้มครองทรัพยากรประมง โดยพบว่าประชาชนถึงร้อยละ 99.7 ได้ปรึกษาหารือ หรือถกเถียงกับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับข้อดี ข้อเสียของการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช แต่เมื่อกระทบกับอาชีพ แหล่งรายได้หลักและความเป็นอยู่โดยตรงจึงทำให้ประชาชนต้องเลือกเอาสิ่งที่สำคัญต่อตนเองก่อนเสมอ

2.4 พฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงของประชาชน พบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี มีพฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงที่สูง เมื่อพิจารณาเฉพาะที่สำคัญพบว่าประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนที่อาศัยอยู่บริเวณ

อ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวจังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ทั้ง 4 ด้าน คือ การคุ้มครองทรัพยากรประมง การป้องกันการทำลายทรัพยากรประมง การฟื้นฟูทรัพยากรประมงและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมง คิดเป็นร้อยละ 75.5 78.8 68.4 และ 90.0 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นได้ว่าหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว จำนวน 335 คน ส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมที่เคยปฏิบัติจำแนก ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การคุ้มครองทรัพยากรประมง

1. การปฎิกริยาหรือหรือถกเถียงกับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับข้อดี ข้อเสียของการใช้ สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 99.7 อาจเป็นไปได้ว่า กระแสเกษตรอินทรีย์ หรือ เกษตรปลอดสารพิษต่าง ๆ ได้แพร่ไปถึงเกษตรกร จึงได้มีการปฎิกริยาหรือถึงข้อดีข้อเสียของการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชกันอย่างกว้างขวาง แต่เมื่อพิจารณาถึงทัศนคติของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำลดลง พบว่ามีผู้เห็นด้วย น้อยที่สุดถึงร้อยละ 80.9 เป็นไปได้ว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว มีอาชีพทำนา ทำไร่ เป็นอาชีพหลัก การทำการประมงเป็นอาชีพรอง ประกอบกับการใช้สารเคมี ในการกำจัดศัตรูพืชทำมาเป็นเวลานานจนเคยชิน และอาจไม่มีการประชาสัมพันธ์ถึงโทษของการใช้สารเคมี การถกเถียงกันมีเพียงอันตรายต่อคน ไม่ทราบถึงว่า การใช้สารเคมี เป็นอันตรายถึงสัตว์น้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวด้วย

2. การเข้าไปทำการประมงในบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์น้ำที่ทางราชการห้ามไว้สำหรับเป็นแหล่งพ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำคิดเป็นร้อยละ 90.0 เป็นไปได้ว่าประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว ได้รับข้อมูลข่าวสารของทางราชการ จากหน่วยป้องกันและปราบปรามการประมงน้ำจืด เขื่อนกระเสียว ซึ่งมีโครงการประชาสัมพันธ์ ผ่านหอกระจายข่าว และประชาสัมพันธ์ ทางวิทยุชุมชน และมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณ อ่างเก็บน้ำห้วยกระเสียว ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการประมงของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณเขื่อนเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการห้ามจับปลาในฤดูปลาวางไข่ คิดเป็นร้อยละ 100.0 และการคุ้มครองแหล่งพ่อแม่พันธุ์แหล่งวางไข่ และแหล่งเลี้ยงตัวอ่อน จะทำให้ทรัพยากรประมงมีความอุดมสมบูรณ์ตลอดไป คิดเป็นร้อยละ 100.0 จึงทำให้เกิดการต่อต้านเพื่อนบ้านที่จะเข้าไปทำการประมง ในบริเวณที่ทางราชการหวงห้าม

3. การต่อต้านเพื่อนบ้านไม่ให้ใช้เครื่องมือทำการประมงที่ผิดกฎหมายและทำลายพันธุ์สัตว์น้ำอย่างร้ายแรง เช่น ใช้กระแสไฟฟ้า ยาเบื่อเมาและวัตถุระเบิดเป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 90.4 เป็นไปได้ว่าประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว ได้รับความรู้ความเข้าใจ จากการประชาสัมพันธ์ของทางราชการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง โดยใช้สื่อต่างๆ และการอบรม ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงของประชาชนบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว พบว่าประชาชนมีความรู้ว่าการจับสัตว์น้ำด้วยกระแสไฟฟ้า ยาเบื่อเมา และวัตถุระเบิดเป็นการทำลายทรัพยากรประมงอย่างร้ายแรง และเป็นอันตรายต่อคน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมต่อต้านเพื่อนบ้านมิให้ใช้เครื่องมือผิดกฎหมายและทำลายพันธุ์สัตว์น้ำอย่างร้ายแรงทำการประมง

ตอนที่ 2 การป้องกันการทำลายทรัพยากรประมง

1. การรณรงค์ให้ประชาชนรักษาความสะอาดแหล่งน้ำในหมู่บ้าน โดยไม่ทิ้งขยะและปล่อยของเสียลงในแหล่งน้ำ คิดเป็นร้อยละ 100.0 เป็นไปได้ว่าประชาชนบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว มีความรู้ความเข้าใจว่า การทิ้งขยะและของเสียลงในแหล่งน้ำ อาจเกิดภาวะ น้ำเสีย ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษา ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง พบว่าประชาชนบริเวณ อ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว ทราบว่า การทิ้งขยะมูลฝอยและของเสียลงในแหล่งน้ำ ไม่ใช่เป็นการเพิ่มอาหารให้สัตว์น้ำ คิดเป็นร้อยละ 100.0 จึงทำให้มีการรณรงค์ให้ประชาชนรักษาความสะอาดแหล่งน้ำโดยไม่ทิ้งขยะ และของเสียลงในแหล่งน้ำ

2. การให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการทำลายทรัพยากรประมงเสมอ คิดเป็นร้อยละ 100.0 เป็นไปได้ว่า หน่วยงานของรัฐซึ่งทำหน้าที่ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง คือ หน่วยป้องกันและปราบปรามการประมงน้ำจืดอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว ได้ดำเนินการให้ความรู้แก่ประชาชนและเยาวชน โดยการอบรมเยาวชน และให้ความรู้แก่ประชาชน โดยให้ความรู้และประชาสัมพันธ์มาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ผ่านหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน และทางสถานีวิทยุชุมชน พร้อมทั้งได้จัดให้มีการอบรมอาสาสมัครอนุรักษ์ทรัพยากรประมง เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ โดยให้อาสาสมัครมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตรวจปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ร.บ. การประมง ประชาสัมพันธ์มาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในท้องถิ่น ตลอดจนแจ้งเบาะแส การกระทำความผิดแก่เจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการปราบปรามต่อไป

ตอนที่ 3 การฟื้นฟูทรัพยากรประมง

1. การให้ความสนใจและดูแลสัตว์น้ำภายหลังจากการปล่อยลง แหล่งน้ำคิดเป็นร้อยละ 99.1 เป็นไปได้ว่า ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของทรัพยากรสัตว์น้ำ ซึ่งเป็นแหล่งอาหารและแหล่งรายได้ของครอบครัวด้วย ซึ่งทางราชการ โดยกรมประมง ได้เพิ่มผลผลิต

ในแหล่งน้ำโดยได้ผลิตพันธุ์ปลาปล่อยลงแหล่งน้ำ เพื่อปลูกจิตสำนึก และสร้างการมีส่วนร่วมแก่ประชาชน โดยการจัดพิธีปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ ร่วมกับประชาชนตลอดมา เป็นเวลานาน และประชาชนได้รับประโยชน์จากการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำดังกล่าวมาแล้วจึงให้ความสนใจและดูแลสัตว์น้ำภายหลังจากการปล่อยเป็นอย่างดี เพราะทราบดีแล้วว่าเมื่อสัตว์น้ำเจริญเติบโตจะเป็นแหล่งอาหารและแหล่งรายได้ต่อไป

2. การจับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติมาบริโภคและขายเป็นรายได้ภายในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 67.5 เป็นไปได้ว่าประชาชนหรือหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่บริเวณ อ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว ซึ่งมีอาชีพทำไร่ ทำนา และอาชีพประมง เป็นไปได้ว่าประชาชนบางส่วน ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนาเป็นอาชีพหลักและมีบางส่วนทำการประมงเป็นอาชีพหลัก และอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอ่างเก็บน้ำที่สร้างขึ้นใหม่เมื่อปี 2521 ซึ่งพื้นที่เดิมเป็นลำห้วยกระเสียว ซึ่งเป็นลำน้ำขนาดเล็กไม่มีความสำคัญทางด้านการประมงมากนัก ประชาชนบริเวณดังกล่าว ซึ่งไม่ถนัดในการจับสัตว์น้ำมาตั้งแต่ดั้งเดิม บางครอบครัว จึงไม่ได้สนใจจับสัตว์น้ำขึ้นมารับบริโภคและไม่สนใจที่จะจับสัตว์น้ำเป็นรายได้ เนื่องจากไม่มีความถนัดในการจับสัตว์น้ำ แต่ก็ได้อาศัยบริโภคสัตว์น้ำจากการซื้อจากเพื่อนบ้าน ซึ่งมีอาชีพประมง จึงทำให้มีประมาณร้อยละ 32.5 ไม่เคยจับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำมาบริโภคและขายเป็นรายได้

ตอนที่ 4 การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมง

1. การใช้หัวปลาคูกข้าวให้แมวกินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดพบว่าประชาชนร้อยละ 100.0 ใช้หัวปลาคูกข้าวให้แมวกิน เป็นไปได้ว่า ตั้งแต่อดีตกาลจนถึงปัจจุบันมักได้ยินคำว่า “กินข้าว กินปลา” ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การกินข้าวกับกินปลาเป็นของคู่กันมาตั้งแต่อดีต และแมว ก็เป็นสัตว์เลี้ยงคู่กับครอบครัวคนไทยมาแต่อดีต เพื่อใช้จับหนูในบ้าน เมื่อรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยมีเศษหัวปลา หรือก้างปลาก็จะนำมาขยำข้าวให้แมวกิน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนไทย

2. การใช้เบ็ดตกปลาเพื่อเป็นการพักผ่อนและใช้เป็นอาหารรายได้ในครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 98.8 เป็นไปได้ว่า การใช้เบ็ดตกปลาเป็นวิถีชีวิต คู่กับคนไทยมาตั้งแต่อดีต และการใช้เบ็ดเป็นเครื่องมือทำการประมงที่ง่ายที่สุด และในปัจจุบัน การใช้เบ็ดตกปลายังเป็นกีฬาอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นที่นิยม เป็นการพักผ่อนหย่อนใจ ของผู้นิยมกีฬาตกปลา เมื่อจับสัตว์น้ำได้ก็นำมาบริโภคภายในครัวเรือน เพื่อลดรายจ่าย และปลาเป็นอาหารโปรตีนที่หาได้ง่ายสำหรับประชาชน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบท

3. การไปเที่ยวชมและให้อาหารสัตว์น้ำตามอุทยานมัจฉาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 98.5 เป็นไปได้ว่า ตั้งแต่อดีตกาลบริเวณหน้าวัดต่าง ๆ ที่อยู่ริมน้ำจะประกาศเป็นเขตอุทยานห้ามจับสัตว์น้ำ และเป็นแหล่งอาศัยของพ่อ แม่พันธุ์สัตว์น้ำ เมื่อถึงฤดูกาลผสมพันธุ์วางไข่ สัตว์น้ำ

ต่าง ๆ จะออกไปผสมพันธุ์วางไข่ตามธรรมชาติ ซึ่งต่อมารกรมประมงเล็งเห็นความสำคัญของเขต
อภัยทาน จึงดำเนินโครงการอนุรักษ์สัตว์น้ำหน้าวัด โดยพัฒนาให้มีแหล่งอาศัย สัตว์น้ำบริเวณหน้าวัด
และมีการให้อาหารสัตว์น้ำ สร้างเป็นอุทยานมัจฉา เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งเป็นที่
นิยมมาก อีกแหล่งหนึ่ง

2.5 ลักษณะพื้นฐาน

2.5.1 เพศ ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นชาย ส่วนใหญ่จะเคยปฏิบัติในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรประมงในอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว มากกว่าเพศหญิง ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับ
งานวิจัยของ สันติภาพ วรณเพิ่มพูน (2543 : 71- 77) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม
ของราษฎรบ้านโสกโฆม ในโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสามหลัน จังหวัด
สระบุรี ที่บ้านโสกโฆม ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่า ความสัมพันธ์
ระหว่างปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสามหลันนั้น เพศของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชาย มีส่วนร่วม
มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิง

ผู้ศึกษามีความเห็นว่ อาจเนื่องมาจากในสังคมไทยจะยกย่องเพศชายให้เป็นผู้นำและ
มีอำนาจในการตัดสินใจในครอบครัว สำหรับเพศหญิงมีหน้าที่ในการดูแลครอบครัว และอบรม
เลี้ยงดูบุตร ทำให้มีผลการปฏิบัติในอนุรักษ์ทรัพยากรประมงน้อยกว่าเพศชาย ดังนั้น เพื่อให้หัวหน้า
ครัวเรือนที่เป็นเพศหญิง ปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงเพิ่มขึ้น ควรให้ความสำคัญ และ
ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของสตรี ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นผู้นำในท้องถิ่น
ให้มากยิ่งขึ้นเท่าเทียมกับชาย

2.5.2 อายุ ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุมาก จะเคยปฏิบัติในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรประมงมากกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อยกว่า คือ อายุระหว่าง 41-50 ปี
51-60 ปี และ 60 ปีขึ้นไป เคยปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง คิดเป็นร้อยละ 70.3 70.4
และ 85.3 ตามลำดับ มากกว่าอายุระหว่าง 31-40 ปี และไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.7 และ 61.1
ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับ สันติภาพ วรณเพิ่มพูน (2543 : 71-77) ที่ ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มี
ผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติเขาสมหลัน
จังหวัดสระบุรี พบว่าอายุของหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งต่ำกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมมากกว่า อายุ 60 ปีขึ้นไป

ผู้ศึกษามีความเห็นว่ หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปี ขึ้นไป เป็นช่วงอายุที่ได้สะสม
ความรู้และประสบการณ์เอาไว้มาก มีความรับผิดชอบมากขึ้น รับรู้ข้อดีข้อเสียต่าง ๆ แยกแยะปัญหา
รู้จักแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ และอยู่ในวัยทำงาน จึงเคยปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง
มากกว่าผู้ที่มียุ่ต่ำกว่า 40 ปี แต่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงให้ได้ผลนั้นต้องได้รับความ

ร่วมมือจากประชาชนตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา ดังนั้นทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมประมง

ต้องให้ความรู้แก่นักเรียนเยาวชนทุกระดับให้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนมีการสร้างกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา

2.5.3 ระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาต่ำ ส่วนใหญ่จะเคยมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวมากกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงเมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาของ สุชาติ สุขคง (2531 : 42-64) ศึกษาเรื่องทัศนคติของชาวประมงต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ในตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ชาวประมงที่มีระดับการศึกษาสูง มีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง แตกต่างกับชาวประมงที่มีระดับการศึกษาต่ำ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นเพราะหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาต่ำ และประกอบอาชีพจับสัตว์น้ำจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวเป็นส่วนใหญ่ และได้รับความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง จากเจ้าหน้าที่และต้องปฏิบัติตามมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวของหน่วยป้องกันและปราบปรามการประมงน้ำจืดอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวที่มีเจ้าหน้าที่คอยออกตรวจตราอยู่เป็นประจำ จึงทำให้ผู้มีระดับการศึกษาต่ำ ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ ปฏิบัติ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง มากกว่าผู้มีระดับการศึกษาสูง ซึ่งมีอยู่จำนวนน้อย อย่างไรก็ตาม ภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้อง สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาให้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวมีความจำเป็นต้องทำงานด้าน การประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นและให้ครอบคลุม ตั้งแต่ นักเรียน เยาวชน ตลอดจนประชาชนทั่วไปจนถึงวัยชรา เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมีจิตสำนึกรับรู้ถึงประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ซึ่งจะทำให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงอย่างถูกวิธี ทำให้ประชาชนมีทรัพยากรประมง ไว้ใช้อย่างยั่งยืนตลอดไป

2.5.4 รายได้จากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนที่มีรายได้แตกต่างกัน จะเคยปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวใกล้เคียงกันหรือรายได้ที่แตกต่างกัน จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จงรัก ทรงรัตนพันธ์ (2545 : 87-93) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ คลองคราม อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า รายได้ของสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองครามที่แตกต่างกัน

ไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ผู้ศึกษามีความเห็นที่อาจเป็นเพราะหัวหน้าครัวเรือน ที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว ส่วนใหญ่มีรายได้ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในชนบท มีอาชีพเกษตรกรรม และจับสัตว์น้ำจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว เมื่อประชาชนมีโอกาสจะหารายได้เพิ่มขึ้น จากสัตว์น้ำที่จะเกิดขึ้น ทำให้เกิดความสนใจ และให้ความร่วมมือ ในการปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง เพราะมองเห็นว่า ปัจจัยด้านรายได้ มีผลต่อความอยู่รอดของชีวิตโดยตรง ถ้าประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดี ทำให้ครอบครัวมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น มีสภาพทางสังคมดี เป็นที่ยอมรับของเพื่อนบ้าน

2.5.5 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนาน ส่วนใหญ่จะเคยปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงมากกว่า ครอบครัวที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านน้อย แสดงว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของ พุทธรมนต์ ชัมม์บริสุทธิ์ (2536 : 68 – 81) ศึกษาเรื่องเจตคติของประชาชนรอบอุทยานแห่งชาติ เจ้าไหมต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีระยะเวลาในการ ตั้งถิ่นฐานนาน มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งไม่แตกต่างกัน หรือประชาชนรอบอุทยานแห่งชาติ เจ้าไหม มีระยะเวลาในการ ตั้งถิ่นฐานแตกต่างกัน มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งไม่แตกต่างกัน ผู้ศึกษามีความเห็นที่อาจเป็นเพราะประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นเวลานานเกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรในท้องถิ่น เนื่องจากมีอายุมาก มีประสบการณ์มาก เห็นความเป็นมาของทรัพยากรประมง ซึ่งเคยอุดมสมบูรณ์มาตั้งแต่อดีต และสภาพความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมง ในปัจจุบันลดน้อยถอยลง จึงต้องการให้ลูกหลานมีทรัพยากรประมงไว้ใช้อย่างยั่งยืน ต่างกับผู้ที่ระยะเวลาอยู่อาศัยในหมู่บ้านน้อย จะเป็นคนที่มีอายุน้อย จึงยังมองไม่เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรประมง ประกอบกับคนรุ่นใหม่มีประสบการณ์ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงน้อย และไม่ได้ให้ความสนใจกับทรัพยากรประมง จากผลการศึกษาเห็นว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวต้องรีบให้ความรู้ และทำกิจกรรมให้เยาวชนคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงให้มาก เพื่อปลูกฝังแนวคิดจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ให้เยาวชนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว เพราะในอนาคตอันใกล้ เยาวชนรุ่นนี้ จะได้รู้จักใช้ทรัพยากรประมงบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวอย่างถูกวิธี และเกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้มีทรัพยากรประมงไว้ใช้อย่างยั่งยืน

2.5.6 จำนวนสมาชิกในครอบครัว ผลการศึกษาพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมาก ส่วนใหญ่จะเคยปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว มากกว่าครัวเรือนที่มีสมาชิกน้อยหรือจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลต่อการอนุรักษ์

ทรัพยากรประมงบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของ สุชาติ สุขคง (2531 : 472-64) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของชาวประมง ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ในตำบล แหลมตะลุงทุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ชาวประมงที่อาศัยอยู่ในครอบครัว ขนาดเล็กมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ไม่แตกต่างกับชาวประมงที่อาศัยอยู่ในครอบครัว ขนาดใหญ่ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นเพราะการมีสมาชิกในครอบครัวมากย่อมมีเวลาว่างมาก พอที่จะไปร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงได้มาก เพราะการมีสมาชิกใน ครอบครัวมาก ในชนบทย่อมได้เปรียบเพราะสามารถแบ่งหน้าที่กันไปปฏิบัติได้มากกว่า ซึ่งต่างกับ ครอบครัวที่มีสมาชิกในครอบครัวน้อย หัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกในครอบครัวมักมีหน้าที่ ประจำ ซึ่งจะไม่ค่อยมีเวลาว่างพอที่จะไปร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อกรมประมง

กรมประมงควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนว่าเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในพื้นที่ต้องมีการกำหนด แผนงานในการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในพื้นที่ที่รับผิดชอบทุก โรงเรียน เพื่อปลูกฝังทัศนคติ จิตสำนึกให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงตั้งแต่เด็ก ๆ ซึ่ง จากผลการศึกษาพบว่าประชาชนอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป ปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง มากกว่าประชาชนที่มีอายุน้อยกว่า ในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงจะให้ผลดีต้องได้รับความร่วมมือ จากประชาชนทุกเพศทุกวัย ดังนั้นกรมประมงต้องเร่งดำเนินการให้เจ้าหน้าที่ให้ความรู้ด้านการ อนุรักษ์แก่นักเรียน เยาวชน และประชาชนทุกกลุ่มอายุโดยเฉพาะกลุ่มอายุที่ต่ำกว่า 40 ปี ให้มีความ กว้างขวางและครอบคลุมให้ได้มากที่สุด

1.2 ข้อเสนอแนะต่อสำนักบริการจัดการด้านการประมง

จากผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง พบว่า หัวหน้า ครัวเรือน หรือ ผู้แทนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ อนุรักษ์ทรัพยากรประมง คิดเป็นร้อยละ 88.1 แสดงให้เห็นว่า มีความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรประมง ในระดับมาก หรือ ดี ดังนั้น สำนักบริการจัดการด้านการประมง ควรได้มีการ ดำเนินกิจกรรมด้านการประชาสัมพันธ์อบรม ให้ความรู้และสร้างกิจกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ให้ได้มากที่สุด โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่เด็กนักเรียน จนถึงผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความเข้าใจ และทัศนคติ ที่ดียิ่งขึ้น ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรประมง บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อก้าวไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรประมง โดยประชาชนต่อไป ใน

ขณะเดียวกันควรมีการศึกษาข้อมูล เพื่อใช้ในการปรับปรุง มาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว บางมาตรการ ที่ไม่เหมาะสม และไม่ปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ที่แท้จริง ในพื้นที่ เพราะมีผลกระทบ กับประชาชน ที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว และ ประชาชนทั่วไป เช่น มาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงน้ำจืด ในฤดูปลาน้ำจืดมีไข่ ควร ได้มีการศึกษา ทางวิชาการให้ ชัดเจน ว่าอยู่ในช่วงใดสอดคล้องกับความเป็นจริงในพื้นที่หรือไม่ โดยให้ ประชาชน มีส่วนร่วมในการศึกษาด้วย พร้อมทั้งศึกษาแหล่งพ่อแม่พันธุ์ แหล่งวางไข่ และแหล่ง เลี้ยงตัวอ่อนของสัตว์น้ำบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวให้ชัดเจน เพื่อจะได้นำไปกำหนดช่วงเวลา และพื้นที่หวงห้าม ให้เหมาะสม ซึ่งอาจมีการประกาศเฉพาะช่วงเวลา หรือ เฉพาะพื้นที่ เพื่อลด ผลกระทบ และลดความเดือดร้อน ของประชาชน ซึ่งปัจจุบันประกาศฉบับดังกล่าว ประกาศหวงห้าม เป็นระยะเวลาถึง 4 เดือน (ช่วงระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม ถึง 15 กันยายน ของทุกปี) และ หวงห้าม ตลอดพื้นที่อ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว ซึ่งผลการปฏิบัติในการใช้มาตรการนี้ ไม่สามารถใช้มาตรการ นี้ได้อย่างเคร่งครัด เป็นปัญหาต่อผู้ปฏิบัติตลอดมาและก่อให้เกิดปัญหามวลขนอยู่เสมอ หากมีการ ปรับปรุงมาตรการ ดังกล่าว ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งทางด้านการบริหารจัดการทรัพยากร ประมง และด้านมวลขนจนนำไปสู่ การบริหารจัดการทรัพยากรประมง โดยประชาชนเองได้ใน อนาคต

1.3 ข้อเสนอแนะต่อสำนักวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด

จากผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทน ที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อน กระเสียว มีทัศนคติ ต่อการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเสริมลงในแหล่งน้ำธรรมชาติ ทำให้ทรัพยากรประมง มีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 86.0 และหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนที่อาศัยอยู่บริเวณ อ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว มีพฤติกรรมใน การฟื้นฟูทรัพยากรประมง โดยไปร่วมปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ลงในแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 96.4 และให้ความสนใจ ดูแลสัตว์น้ำภาย หลังจากการปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ คิดเป็นร้อยละ 99.1 ดังนั้น สำนักวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด จึง ต้องศึกษาความเหมาะสมของชนิดสัตว์น้ำ และอัตราการปล่อย เพื่อให้เกิดผลผลิตสูงสุด หรือ อาจ ปล่อยสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจให้มากเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ เช่น กุ้งก้ามกราม ซึ่งมีราคา แพงในปัจจุบันเป็นที่นิยมมาก ซึ่งจะทำได้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ในเรื่องแก้ปัญหาความ ยากจน ในด้านการลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ โดยประชาชน ระดับรากหญ้าจะได้รับอาหาร โปรตีน จากสัตว์น้ำที่จับได้ จากอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว มาบริโภคภายในครัวเรือน เพื่อเป็นการลดรายจ่าย และนำสัตว์น้ำที่จับได้เกินกว่าที่จะบริโภคในครัวเรือน ไปขายเป็นการเพิ่มรายได้ในครอบครัว จาก ผลการศึกษา ประชาชนให้การตอบรับในส่วนของ การปล่อยและการดูแลสัตว์น้ำหลังจากการปล่อย

เป็นอย่างดี จึงเป็นโอกาสดีที่สำนักวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดจะได้ให้ความสำคัญ กับการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเป็นพิเศษ เพื่อให้เกิดผลผลิตสูงสุด และยังเป็นการสนองนโยบายรัฐบาลอีกด้วย

1.4 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยป้องกันและปราบปรามการประมงน้ำจืดเขื่อนกระเสียว

จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนยังมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง บางประการที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางด้านวิชาการ คือ การปล่อยให้วัชพืชขึ้นในแหล่งน้ำอย่างหนาแน่น เป็นผลดีต่อการอนุรักษ์สัตว์น้ำเพราะสัตว์น้ำมีที่อยู่อาศัย ประชาชนยังมีความเข้าใจต่ำเพียงร้อยละ 20 ดังนั้นในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง จำเป็นต้องให้ความรู้ทางด้านวิชาการประมงแก่ประชาชนบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวด้วย

1.5 ข้อเสนอแนะต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากผลการวิจัย พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว มีพฤติกรรมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมง โดยใช้เบ็ดตกปลาเพื่อการพักผ่อน และใช้เป็นอาหารภายในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 98.8 เคยไปเที่ยวชม และให้อาหารสัตว์น้ำตามอุทยานมัจฉาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 98.5 ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 4 ตำบล ควรมีการสำรวจพื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบที่มีความเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สัตว์น้ำ ได้แก่

1.5.1 ควรสร้างวังมัจฉาตลอดจนสร้างแพสำหรับชมสัตว์น้ำบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว เพื่อเป็นการสร้างแหล่งท่องเที่ยวเพิ่ม อีกทั้งซึ่งจะเป็นแหล่งพ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำ ซึ่งจะออกไปวางไข่และเลี้ยงตัวอ่อนแพร่พันธุ์ในฤดูปลาวางไข่ ในอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว ทำให้อ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว มีความอุดมสมบูรณ์ ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมงได้อย่างยั่งยืน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สัตว์น้ำให้ประชาชนได้เที่ยวชมเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ อีกทั้งยังสามารถสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรประมงได้

1.5.2 ควรจัดตั้งกลุ่มอาชีพเรื่อนำชมอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเช่น ท่าลงเรือ เป็นต้น มีการอบรมผู้ประกอบการให้มีความรู้ด้านการอนุรักษ์สัตว์น้ำ สามารถอธิบายเกี่ยวกับอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว และพื้นที่หวงห้ามแต่ละแหล่งว่ามีความสำคัญอย่างไร เพื่อนำชมการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว เช่น นำชมแหล่งพ่อแม่พันธุ์ แหล่งวางไข่และแหล่งเลี้ยงตัวอ่อนของสัตว์น้ำ ตลอดจนนำชมวิถีชีวิตการจับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือประมงชนิดต่าง ๆ ของชาวประมงบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว เพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยว

ตลอดจนประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงตลอดจนให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว โดยชุมชนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง ให้ประชาชนสามารถอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในท้องถิ่น ได้ด้วยตนเอง

2.2 ควรศึกษาผลกระทบต่อการประกาศใช้มาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในฤดูปลาน้ำจืดมีไข่ บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาแก้ไขมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว ให้มีความเหมาะสมต่อไป

2.3 ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สัตว์น้ำ บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว เพื่อสร้างแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำเพิ่มขึ้นและยังเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดความรักและความหวงแหนและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง อันจะนำไปสู่ความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงต่อไป